

Naturvernforbundet i Nordland
ved Frode Solbakken, leder

NVE

Korgen 13.09.2026

Høringsuttalelse til søknad om omlegging av Storbotnelva og påvirkning av Storsteinshola

Innledning

Naturvernforbundet i Nordland viser til høring av søknad om omlegging av Storbotnelva i forbindelse med utvidelse av kalkbruddet i Kjøpsvik. Vi mener søknaden ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å kunne gi konsesjon. Omleggingen vil i praksis fjerne det meste av vannføringen gjennom Storsteinshola, samtidig som konsekvensene for grottesystemets økologi, hydrologi og naturhistoriske verdier er utilstrekkelig utredet.

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag

Tiltakshaver opplyser selv at det ikke er gjennomført biologiske undersøkelser av grottesystemet, og at konsekvensene av bortledning av vann i betydelig grad er usikre. Samtidig legges det til grunn at konsekvensene vil være begrensede fordi det ikke er registrert synlige organismer i grotta. Fravær av registreringer kan imidlertid ikke brukes som dokumentasjon på fravær av naturverdier. Grottesystemer er komplekse økosystemer hvor vannføring, luftfuktighet, temperatur, luftstrømmer og næringstilførsel virker sammen. Endringer i vannføringen kan påvirke forhold langt utenfor de synlige vannløpene gjennom sprekker, mindre hulrom og grunnvannsforbindelser. Det er etter det vi kjenner til ikke gjennomført systematiske biologiske eller mikrobiologiske undersøkelser i Storsteinshola. Heller ikke eventuell vannlevende fauna er undersøkt. Naturvernforbundet mener derfor at kunnskapsgrunnlaget er for svakt til å vurdere konsekvensene av tiltaket på en forsvarlig måte.

Storsteinshola har dokumentert forskningsverdi

Storsteinshola er et naturhistorisk arkiv av stor vitenskapelig verdi. Grotta inneholder avsetninger fra tidligere istider og har gitt forskningen viktig kunnskap om klima- og naturhistorien i Nord-Norge. Avsetningene inneholder blant annet noe av det eldste kjente beinmaterialet fra europeisk Arktis. Funnene omfatter mer enn 40 arter og er vitenskapelig publisert. Grotta har altså gitt kunnskap av betydelig forskningsmessig verdi, samtidig som store deler av sedimentavsetningene fortsatt ikke er vitenskapelig undersøkt. Mange titalls meter med avsetninger kan potensielt inneholde ytterligere informasjon om tidligere klima, fauna og økosystemer. Det kan heller ikke utelukkes at disse avsetningene inneholder naturhistorisk eller kulturhistorisk informasjon som ennå ikke er dokumentert. Konsekvensene for grottas hydrologi, mikroklima og sedimentstabilitet må derfor utredes grundig før det eventuelt gis tillatelse til omlegging av Storbotnelva.

Alternative løsninger er ikke tilstrekkelig utredet

Etter Naturvernforbundet sin vurdering er det en betydelig svakhet ved søknaden at alternative løsninger ikke er reelt vurdert. Søknaden konkluderer med at det ikke eksisterer alternative utbyggingsløsninger. Samtidig er formålet med vannomleggingen å muliggjøre videre uttak av kalkstein i et bestemt område av bruddet. Det framstår derfor ikke som tilstrekkelig dokumentert at andre løsninger er vurdert, herunder løsninger som kan redusere påvirkningen på grottesystemet eller opprettholde vannføringen gjennom systemet.

Føre-var-prinsippet må tillegges stor vekt

Saken er et tydelig eksempel på en situasjon hvor føre-var-prinsippet må tillegges avgjørende betydning. Det omsøkte tiltaket vil endre vannføringen i et karstsystem som har utviklet seg gjennom svært lang tid. Samtidig foreligger det betydelig usikkerhet om hvilke biologiske, hydrologiske og geologiske funksjoner som er knyttet til dagens vannføring. Når kunnskapen er

begrenset og konsekvensene potensielt irreversible, tilsier føre-var-prinsippet at usikkerheten skal komme naturen til gode. Det samme gjelder grottas vitenskapelige verdier. Når store deler av sedimentavsetningene fortsatt ikke er undersøkt, vil det være i strid med føre-var-prinsippet å gjennomføre inngrep som kan påvirke hydrologi, mikroklima eller stabiliteten i avsetningene før kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig.

Manglende avbøtende tiltak

Naturvernforbundet mener søknaden mangler reelle avbøtende tiltak. Søknaden legger til grunn at vann eventuelt kan tilføres grottesystemet dersom negative virkninger oppstår etter at tiltaket er gjennomført. Naturvernforbundet mener dette bygger på en forenklet forståelse av grottas hydrologi. Vannstrømmer som har utviklet seg gjennom svært lange tidsrom påvirker luftfuktighet, sedimenttransport, erosjonsprosesser og økologiske forhold i hele grottesystemet. Det er ikke dokumentert at kunstig vanntilførsel kan opprettholde disse funksjonene eller reparere eventuelle skader som oppstår. Dersom redusert vannføring fører til endringer i mikroklima, sedimentstabilitet eller økologiske prosesser, er det usikkert om konsekvensene lar seg reversere.

Samlet belastning må vurderes

Omleggingen av Storbøtnelva kan ikke vurderes isolert. Tiltaket er en forutsetning for videre utvidelse av kalkbruddet og må ses i sammenheng med den samlede belastningen på Storsteinshola og tilknyttede naturverdier. Konsekvensene av redusert vannføring, tap av deler av grottesystemet og videre bergverksdrift må vurderes samlet. Dette er særlig viktig når usikkerheten om naturverdiene fortsatt er betydelig.

Konklusjon

Naturvernforbundet i Nordland mener søknaden ikke gir tilstrekkelige opplysninger til at konsesjon kan gis. Det mangler nødvendige undersøkelser av biologiske forhold, hydrologi, mikroklima og naturhistoriske avsetninger. Alternative løsninger er ikke tilstrekkelig utredet, og de foreslåtte avbøtende tiltakene er ikke dokumentert å være effektive.

Før saken eventuelt behandles videre må det gjennomføres biologiske undersøkelser av grottesystemet, kartlegging av eventuell vannlevende fauna, mikrobiologiske undersøkelser, hydrogeologiske undersøkelser av vannstrømmer og mikroklima, vurderinger av konsekvenser for sedimenter og naturhistoriske avsetninger samt en reell utredning av alternative løsninger. Kartlegging av det arkeologiske potensialet må også gjennomføres.

På bakgrunn av kunnskapsmanglene, usikkerheten om konsekvensene og risikoen for irreversible skader, mener Naturvernforbundet i Nordland at søknaden bør avslås eller at behandlingen utsettes til nødvendige undersøkelser er gjennomført.

Med vennlig hilsen:

Frode Solbakken, leder av Naturvernforbundet i Nordland